

Опитування банків у III кварталі зафіксувало подальше зростання обсягів клієнтських коштів. У більшості фінустанов зросли обсяги залучень від корпорацій та населення. Помітно підвищилися депозитні ставки для бізнесу. Водночас респонденти відзначили скорочення оптових запозичень, попит на них суттєво знизився. У IV кварталі банки очікують збільшення обсягів коштів клієнтів, особливо залучень від домогосподарств. На думку опитаних, вартість таких зобов'язань зростатиме. Загальна строковість депозитів надалі скорочуватиметься. Вперше за історію опитування частка зобов'язань в іноземній валюті зросла. Проте фінустанови вважають цю тенденцію тимчасовою. Банки не зафіксували зміни обсягу капіталу за останні 12 місяців, але все ще 45% опитаних прогнозують його зниження в майбутньому, зокрема через негативні зміни в економіці та регуляторні вимоги.

Зобов'язання

У III кварталі 2022 року банки відзначили зростання обсягу фондування, попри тривалу війну. Три чверті респондентів звітували про збільшення обсягу коштів домогосподарств та близько 65% – обсягу депозитів корпорацій. Обсяг оптового фондування, що включає випуск облігацій, залучення кредитів міжнародних фінансових організацій (МФО) чи материнських банків, довгострокового рефінансування тощо, знижується другий квартал поспіль.

Регуляторні вимоги та наявний рівень ставок спонукали банки залучати більше коштів домогосподарств. Однак опитані наголосили, що пропозиція коштів від населення знизилася порівняно з трьома попередніми опитуваннями. На обсяги залучень від бізнесу впливали привабливі відсоткові ставки та висока пропозиція самих підприємств.

У IV кварталі фінустанови очікують подальшого зростання обсягів залучень, перш за все – від населення, меншою мірою – від корпорацій. Обсяги оптового фондування, за очікуваннями, знизяться.

Частка банків, що планують у майбутньому залучати оптове фондування і далі зменшується. Ключовим інструментом залучень вони здебільшого вважали довгострокове рефінансування Національного банку України. На фінансування МФО розраховує лише 9% опитаних. Банки, що мають наміри залучати оптові кошти, переважно планують зробити це в перспективі одного року, проте не наступного кварталу. Близько 10% очікують погасити заборгованість достроково.

Респонденти повідомили, що в цілому у III кварталі середня вартість фондування зросла. Переважно це

стосувалося корпоративних залучень. Частка банків, у яких збільшилася вартість коштів населення та оптового фондування, зросла незначно.

У IV кварталі респонденти очікують значного підвищення вартості залучень як від корпорацій, так і від домогосподарств. Ціна оптового фондування зростатиме не так швидко.

Вперше від започаткування опитування фінустанови повідомили, що їхня частка зобов'язань у валюті зросла. Строковість фондування дещо скоротилася, проте меншою мірою порівняно з попередніми періодами. В останні три місяці 2022 року банки очікують зменшення питомої ваги валютних коштів клієнтів і строковості депозитів.

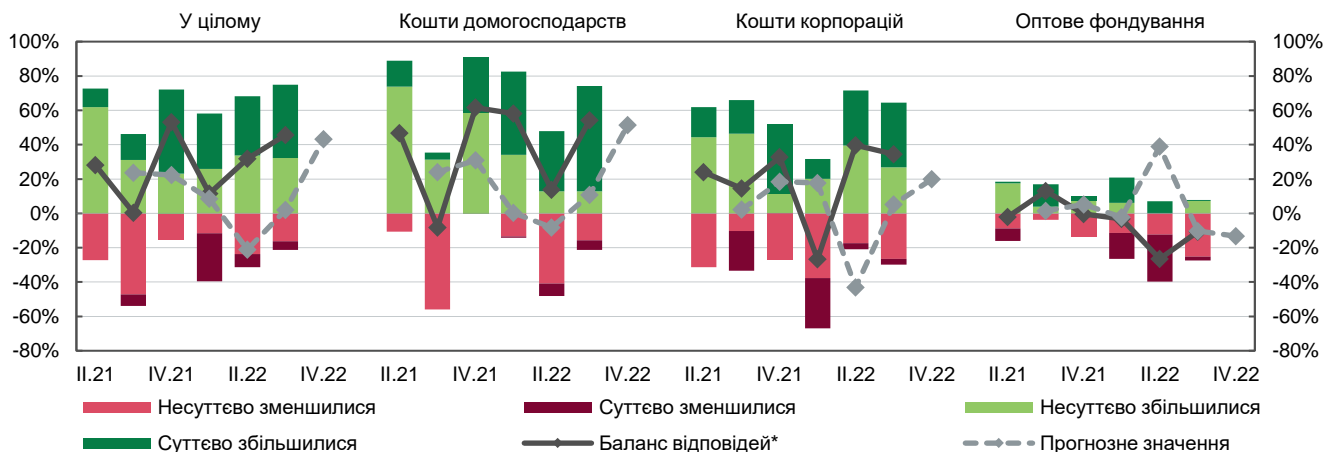
Капітал

Загальний обсяг капіталу за останні 12 місяців залишився незмінним, проте окремі великі банки звітували про його несуттєве зменшення. У наступні 12 місяців 45% фінансових установ очікують зменшення обсягу капіталу. У II кварталі таких було 63%, тож очікування банків відносно зміни капіталу стали оптимістичнішими.

Основними чинниками, що зумовлять скорочення обсягу капіталу, респонденти назвали зміни в економічному середовищі, розмірах активів та регуляторні вимоги. Порівняно з двома попередніми кварталами банки не очікують у наступні 12 місяців, що збитки впливатимуть на зниження капіталу.

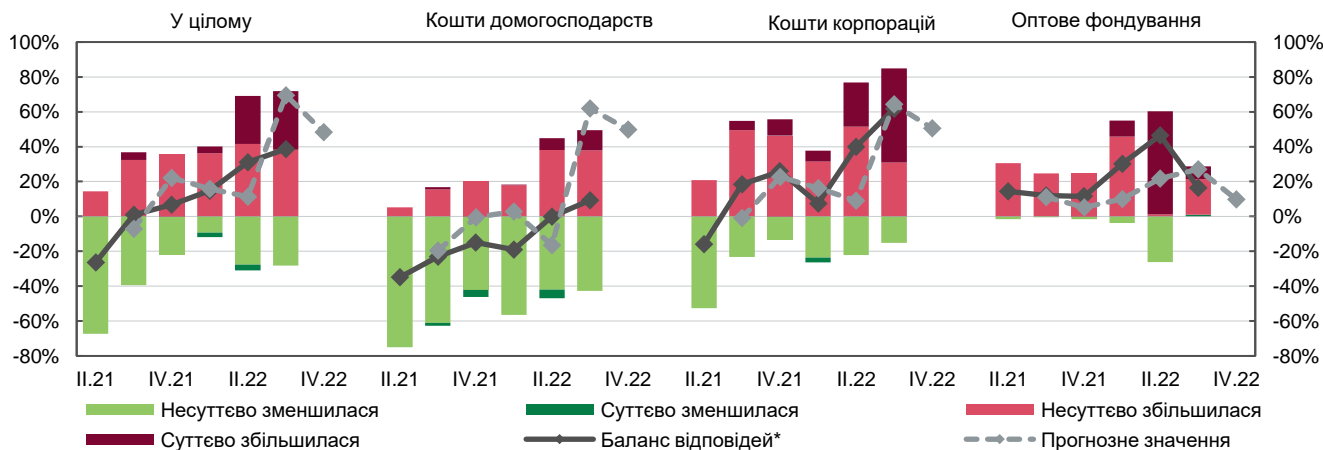
Вартість капіталу протягом останніх 12 місяців у середньому збільшилася для 97% респондентів. У наступні 12 місяців зростання вартості капіталу очікують менше чверті банків.

Графік 1. Зміна обсягів фондування банків

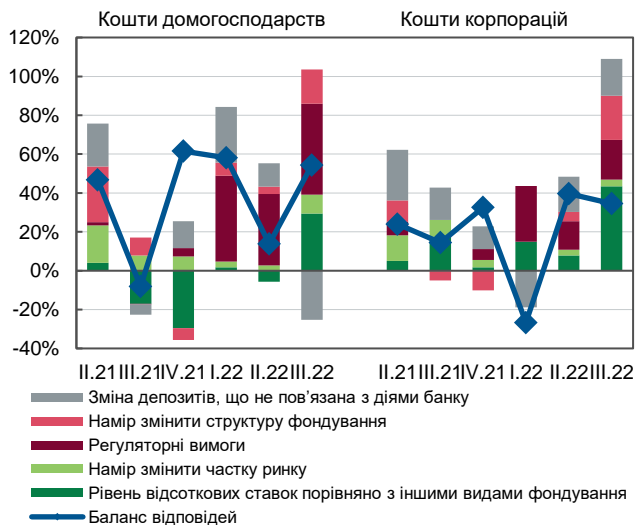
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення обсягів фондування. Порядок розрахунку балансу відповідей наведено в [додатку: "Методологія та результати опитування"](#).

Графік 2. Зміна вартості фондування банків

* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання вартості фондування.

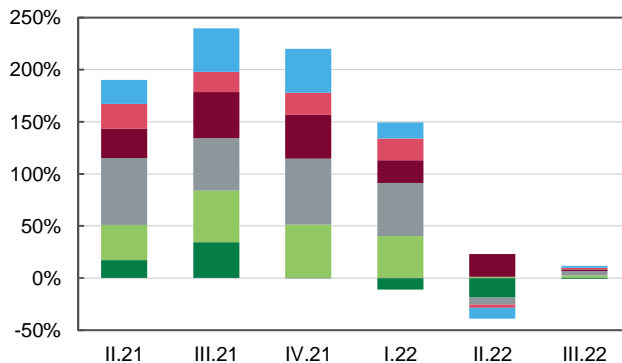
Графік 3. Вплив факторів на зміну обсягу залучених коштів (баланс відповідей*)

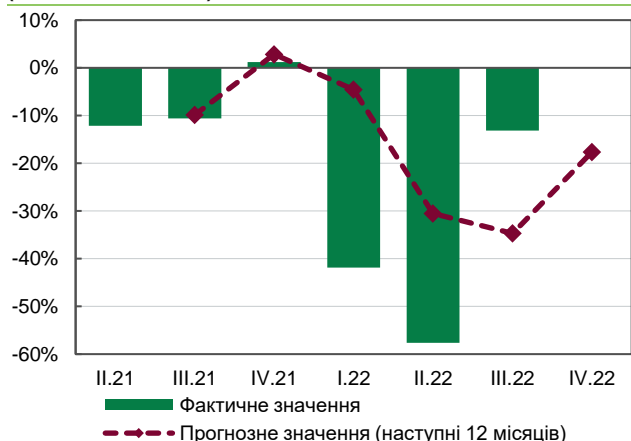
* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив фактору на зростання обсягу залучених коштів.

Лінія – баланс відповідей обсягу залучених коштів, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Графік 4. Вплив факторів на зміну обсягу залучення оптового фондування в майбутньому (баланс відповідей*)

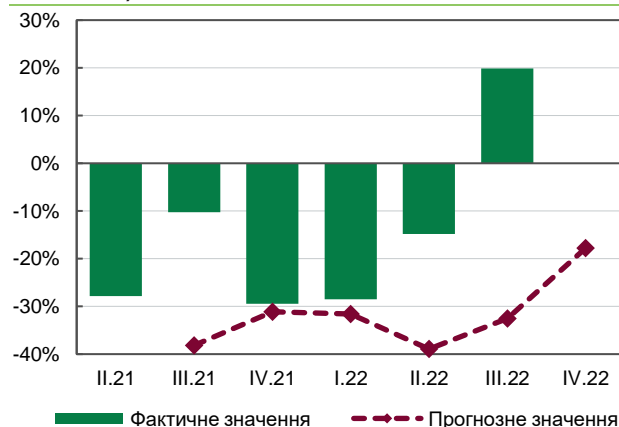

Графік 5. Зміна строковості фондування, залученого банками (баланс відповідей*)

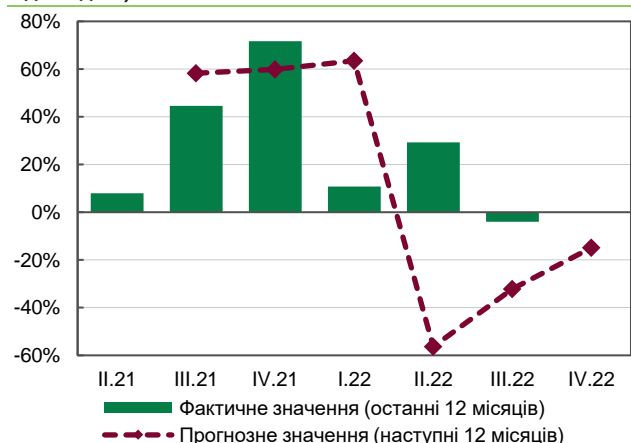
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання строковості залучених коштів.

Графік 6. Зміна частки фондування в іноземній валюті (баланс відповідей*)

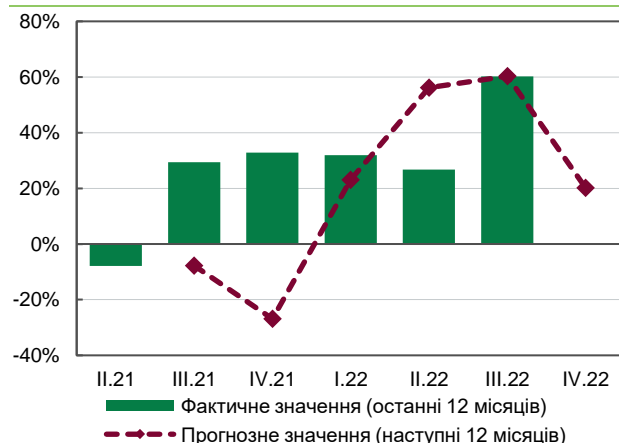
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання частки залучених коштів в іноземній валюті.

Графік 7. Зміна загального обсягу капіталу банків (баланс відповідей*)

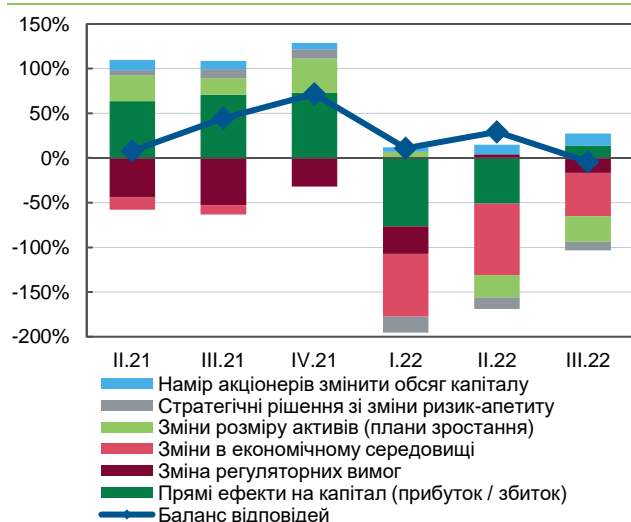
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення загального обсягу капіталу.

Графік 8. Зміна вартості капіталу банків (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення вартості капіталу.

Графік 9. Вплив факторів на зміну обсягу капіталу банків у наступні 12 місяців (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив на зміну обсягу капіталу банків.

Лінія – баланс відповідей зміни фактичного обсягу капіталу, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Додаток. Методологія та результати опитування

Кожен банк-респондент в особі менеджера з управління пасивами заповнював електронну анкету.

Для запитань із відповідями, упорядкованими за шкалою (наприклад, від “суттєво збільшився” до “суттєво зменшився”), розраховано показник “баланс відповідей”.

Запитання анкети стосуються змін за останні три місяці та очікуваних змін протягом наступного за звітним кварталом. Запитання з розділу “Капітал” стосуються змін протягом попередніх 12 місяців до опитування та наступних 12 місяців.

Для розрахунку агрегованого результату за всіма банками кожній відповіді присвоєно оцінку залежно від відповіді респондента і його ваги в загальній вибірці. Оцінки розміщені на шкалі від -1 до +1 залежно від напрямку зміни показника. Відповіді, які свідчать, що показник змінився суттєво, отримують удвічі вищу оцінку, ніж відповіді, що відображають несуттєву зміну. Відповідь

“зріс суттєво” матиме оцінку 1, а відповідь “зріс несуттєво” – оцінку 0.5.

Кожну оцінку зважено на вагу відповідного банку в загальній вибірці залежно від його частки в пасивах або коштах фізичних осіб/суб’єктів господарювання цієї вибірки. Сумарна оцінка за всіма банками становить баланс відповідей, який можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про збільшення певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про зменшення цього показника. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні від -100% до +100%. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що респонденти в цілому оцінюють/очікують зміну показника (обсягів та вартості фондування/капіталу, строковості запозичень тощо) у бік збільшення/посилення порівняно з попереднім кварталом. Детальнішу інформацію про те, як інтерпретувати баланс відповідей до кожного запитання, наведено в примітках до відповідних графіків.

Таблиця. Результати опитування

Баланс відповідей						Зважена частка відповідей респондентів, III квартал 2022 року
II.21	III.21	IV.21	I.22	II.22	III.22	
1	2	3	4	5	6	7
I. Зобов’язання						
1. Як змінилися обсяги фондування протягом кварталу, що закінчився?						
						Суттєво зменшилися
						Несуттєво зменшилися
						Не змінилися
						Несуттєво збільшилися
						Суттєво збільшилися
У цілому						
28%	0%	53%	12%	32%	46%	5%
Кошти домогосподарств						
47%	-8%	62%	58%	14%	54%	6%
Кошти корпорацій						
24%	14%	33%	-27%	40%	34%	3%
Оптове фондування						
-2%	13%	0%	-3%	-26%	-11%	2%
25%						
65%						
7%						
1%						
2. Як зміняться обсяги фондування в наступному кварталі?						
						Суттєво зменшаться
						Несуттєво зменшаться
						Не зміняться
						Несуттєво збільшаться
						Суттєво збільшаться
У цілому						
24%	22%	8%	-21%	2%	43%	0%
Кошти домогосподарств						
24%	31%	0%	-8%	11%	51%	0%
Кошти корпорацій						
2%	18%	18%	-43%	5%	20%	0%
Оптове фондування						
1%	5%	-2%	39%	-10%	-13%	2%
23%						
75%						
0%						
0%						
3. Як у середньому змінилася вартість фондування протягом кварталу, що закінчився?						
						Суттєво зменшилася
						Несуттєво зменшилася
						Не змінилася
						Несуттєво збільшилася
						Суттєво збільшилася
У цілому						
-26%	1%	7%	15%	31%	39%	0%
Кошти домогосподарств						
-35%	-23%	-15%	-19%	0%	9%	0%
Кошти корпорацій						
-16%	18%	26%	7%	40%	62%	0%
Оптове фондування						
14%	12%	12%	30%	47%	16%	1%
0%						
71%						
20%						
7%						

1	2	3	4	5	6	7				
4. Як зміниться вартість фондування в наступному кварталі?										
						Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
У цілому										
-7%	22%	16%	11%	70%	48%	0%	0%	12%	80%	8%
Кошти домогосподарств										
-20%	-1%	3%	-17%	62%	50%	0%	0%	8%	85%	7%
Кошти корпорацій										
-1%	23%	16%	9%	64%	51%	0%	0%	18%	64%	19%
Оптове фондування										
11%	5%	10%	22%	27%	10%	0%	1%	79%	20%	0%
5. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів домогосподарств протягом кварталу, що закінчився?										
						Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку										
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування										
4%	-17%	-30%	2%	-6%	29%	0%	5%	53%	18%	23%
Намір змінити частку ринку										
19%	8%	7%	3%	3%	10%	0%	0%	80%	20%	0%
Регуляторні вимоги										
2%	0%	4%	44%	37%	47%	0%	0%	42%	21%	36%
Намір змінити структуру фондування										
29%	9%	-6%	7%	4%	18%	0%	0%	73%	18%	9%
Фактори пропозиції з боку вкладників										
Зміна депозитів домогосподарств, що не пов'язана з діями банку										
22%	-5%	14%	29%	12%	-25%	10%	35%	51%	1%	2%
6. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів корпорацій протягом кварталу, що закінчився?										
						Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку										
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування										
5%	18%	2%	15%	8%	43%	0%	2%	35%	37%	26%
Намір змінити частку ринку										
13%	8%	4%	0%	3%	4%	0%	0%	94%	6%	1%
Регуляторні вимоги										
7%	0%	6%	29%	15%	20%	0%	0%	75%	10%	15%
Намір змінити структуру фондування										
11%	-5%	-10%	0%	5%	23%	0%	0%	65%	24%	11%
Фактори пропозиції з боку вкладників										
Зміна депозитів корпорацій, що не пов'язана з діями банку										
26%	17%	12%	-19%	18%	19%	3%	13%	44%	23%	17%
7. Як змінилася частка фондування в іноземній валюті в кварталі, що закінчився?										
						Суттєво знизилася	Знизилася	Без змін	Зросла	Суттєво зросла
-28%	-10%	-29%	-29%	-15%	20%	0%	22%	22%	51%	5%
8. Як зміниться частка фондування в іноземній валюті в наступному кварталі?										
						Суттєво знизиться	Несуттєво знизиться	Не зміниться	Несуттєво зросте	Суттєво зросте
-38%	-31%	-32%	-39%	-33%	-18%	0%	56%	23%	21%	0%
9. Як змінилася строковість фондування, залученого в кварталі, що закінчився, порівняно з попереднім?										
						Суттєво знизилася	Знизилася	Без змін	Зросла	Суттєво зросла
-12%	-11%	1%	-42%	-58%	-13%	0%	47%	32%	21%	0%
10. Як зміниться строковість фондування протягом наступних 12 місяців?										
						Суттєво знизиться	Знизиться	Буде без змін	Зросте	Суттєво зросте
-10%	3%	-5%	-31%	-35%	-18%	0%	46%	43%	11%	0%
11. Які фактори вплинули на плани залучення оптового фондування в майбутньому?										
						Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку										
Намір збільшити обсяг балансу банку										
34%	49%	51%	40%	1%	3%	0%	0%	95%	5%	0%
Намір узгодити строковість активів та зобов'язань										
64%	50%	63%	51%	-7%	4%	0%	0%	94%	4%	2%
Зміна вартості (% ставки)										
17%	35%	0%	-11%	-19%	-1%	0%	6%	92%	0%	2%

1	2	3	4	5	6	7				
Нецінові фактори										
24%	19%	21%	21%	-3%	2%	0%	0%	97%	3%	0%
Регуляторні вимоги										
28%	44%	42%	22%	22%	2%	0%	0%	97%	3%	0%
Фактори пропозиції з боку вкладників										
Заінтересованість інвесторів										
23%	42%	42%	15%	-11%	2%	0%	2%	92%	6%	0%
II. Капітал										
12. Як змінився загальний обсяг капіталу протягом останніх 12 місяців?										
						Суттєво зменшився	Несуттєво зменшився	Не змінився	Несуттєво збільшився	Суттєво збільшився
8%	45%	72%	11%	29%	-4%	18%	34%	4%	26%	17%
13. Як зміниться загальний обсяг капіталу в наступні 12 місяців?										
						Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
58%	60%	63%	-56%	-32%	-15%	38%	7%	5%	47%	3%
14. Як змінилася вартість капіталу протягом останніх 12 місяців?										
						Суттєво зменшилася	Несуттєво зменшилася	Не змінилася	Несуттєво збільшилася	Суттєво збільшилася
-8%	29%	33%	32%	27%	60%	0%	0%	2%	73%	24%
15. Як зміниться вартість капіталу в наступні 12 місяців?										
						Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
-8%	-27%	23%	56%	60%	20%	0%	0%	74%	13%	14%
16. Які фактори вплинуть на зміну обсягу капіталу в наступні 12 місяців?										
						Вплив суттєво негативний	Вплив дещо негативний	Не вплине	Вплив дещо позитивний	Вплив суттєво позитивний
Прямі ефекти на капітал (прибуток/збиток)										
64%	71%	73%	-77%	-51%	14%	17%	8%	8%	66%	2%
Зміна регуляторних вимог										
-44%	-53%	-32%	-31%	4%	-17%	0%	49%	38%	9%	3%
Фактори попиту на капітал з боку банку										
Зміни в економічному середовищі										
-14%	-10%	-1%	-70%	-80%	-49%	37%	34%	18%	11%	0%
Стратегічні рішення зі зміни ризик-апетиту										
6%	10%	10%	-18%	-13%	-10%	0%	32%	56%	12%	0%
Зміни розміру активів (плани зростання)										
29%	19%	38%	7%	-25%	-29%	10%	44%	38%	6%	1%
Фактори пропозиції капіталу з боку інвесторів										
Намір акціонерів змінити обсяг капіталу										
12%	9%	7%	5%	11%	13%	1%	0%	76%	18%	5%

Інформація про опитування

Національний банк України високо цінує участь банків в опитуванні в умовах воєнного стану.

3 липня 2021 року Національний банк України запровадив щоквартальне опитування банків про фондування. Основна мета – поглибити розуміння динаміки обсягів, структури та вартості зобов'язань і капіталу банків. Звіт охоплює узагальнені оцінки та очікування респондентів про обсяги, вартість, строковість різних видів зобов'язань та капіталу банків, а також чинників, що впливали на ці показники.

Звіт містить оцінки стану банківського фондування в III кварталі та очікувань на IV квартал 2022 року. Узагальнені оцінки змін показників капіталу банків зазначено за останні 12 місяців та містять очікування на наступні 12 місяців. Опитування проводилося із 16 вересня до 7 жовтня 2022 року серед менеджерів банків, відповідальних за управління пасивами. Відповіді надали 27 фінансових установ, їхня частка в загальному обсязі активів банківської системи становить 95%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України.

Опитування про банківське фондування стосовно очікувань у I кварталі 2023 року буде опубліковано в січні 2023 року.